

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/143/2022
Identifikačné číslo spisu:	6713216826
Dátum vydania rozhodnutia:	28.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Zlocha
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6713216826.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: A. B., nar. W., bytom X., zast. advokátom Mgr. Matejom Milovčíkom, so sídlom Strojárska 590, Snina, IČO: 42 382 068, proti žalovanej: Slovenská republika, v mene ktorej koná Sociálna poisťovňa, so sídlom ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, IČO: 30 807 484, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom pri výkone verejnej moci, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 13C/197/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15. decembra 2021 sp. zn. 17Co/85/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15. decembra 2021 sp. zn. 17Co/85/2020 v celom rozsahu z r u š u j e a vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) čiastočným rozsudkom z 23. júla 2020 č. k. 13C/197/2013-348 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“ alebo „rozhodnutie okresného súdu“) prvou výrokovou vetou zaviazal žalovanú povinnosťou zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 3.892 eur z titulu nemajetkovej ujmy v peniazoch, v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 132,78 eur z titulu náhrady nákladov, v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku (druhá výroková veta). Tretou výrokovou vetou žalobu v prevyšujúcej časti zamietol. Zvyšnú časť nároku ohľadne uloženia povinnosti žalovanej nahradiť žalobcovi škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom za nevyplatenú časť starobného dôchodku od 07. 06. 2005 do 07. 09. 2013 v sume 41.492,44 eur a za každý ďalší mesiac rozdiel medzi správne určenou sumou starobného dôchodku a sumou skutočne vyplatenou až do dňa zaplatenia, vrátane príslušného úroku z omeškania od 07. 08. 2006 do zaplatenia, vylúčil na samostatné konanie, v ktorom rozhodne aj o trovách konania (štvrtá výroková veta).

1.1. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, že konal o žalobe žalobcu, ktorou sa domáhal, aby Slovenská republika, v mene ktorej koná Sociálna poisťovňa, bola zaviazaná povinnosťou zaplatiť mu sumu 140.000 eur ako náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím, nahradiť

mu škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom za nevyplatenú časť starobného dôchodku za obdobie od 07. 06. 2005 do 07. 09. 2013 v sume 41.492,44 eur a za každý mesiac rozdiel medzi správne určenou sumou starobného dôchodku a sumou skutočne vyplatenou až do dňa zaplattenia, vrátane príslušného úroku z omeškania od 07. 08. 2006 do zaplattenia. Taktiež sa domáhal zaplattenia sumy 150 eur a sumy 163,18 eur ako aj náhrady trov konania. Žalobu odôvodnil v podstate tým, že napriek riadne podanej žiadosti o starobný dôchodok o tejto žiadosti nebolo riadne rozhodnuté; Sociálna poisťovňa mu najprv žiadosť o starobný dôchodok zamietla s odôvodnením, že nedovršíl dôchodkový vek a následne nesprávne vypočítavala výšku dôchodku. Sociálna poisťovňa nesprávne postupovala, keď nezohľadňovala nároky žalobcu vyplývajúce z jeho statusu ako bývalého policajta, nesprávne posudzovala otázku výsluhového dôchodku a ďalšie otázky súvisiace práve s jeho statusom bývalého policajta. Z uvedeného dôvodu opakovane podával proti rozhodnutiam Sociálnej poisťovne vo vzťahu k žiadosti o starobný dôchodok odvolania; príslušné súdy v rámci správneho súdnictva opakovane zrušovali rozhodnutia Sociálnej poisťovne a do dňa podania žaloby nebolo o jeho žiadostiach riadne a správne Sociálnou poisťovňou rozhodnuté. Z rozhodnutí súdov o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam Sociálnej poisťovne je zrejmé, že v zmysle zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení so zákonom č. 100/1988 Zb. splnil podmienky nároku na starobný dôchodok dovŕšením 55-teho roku veku, a to dňa XX. XX. XXXX; nepriznaním starobného dôchodku Sociálnou poisťovňou ku dňu 07. 06. 2005 mu bola spôsobená ujma na právach a ujma na majetku. Ujma na právach spočívala predovšetkým v tom, že mu bolo odopreté právo po dovŕšení dôchodkového veku a splnení zákonných podmienok nepracovať a byť zabezpečený z prostriedkov sociálneho poistenia a využívať voľný čas podľa svojho uváženia; namiesto toho si musel hľadať zamestnanie za účelom obstarania si prostriedkov na živobytie. Konanie Sociálnej poisťovne bolo svojvoľné, rozporné s ustanoveniami právnych predpisov a so závermi pre Sociálnu poisťovňu záväzných rozhodnutí krajského, resp. najvyššieho súdu; uplatnil nárok na nemajetkovú ujmu vo výške 140.000 eur z dôvodu, že protiprávny stav ku dňu podania žaloby trval už 7 rokov. Poukázal na sumu, ktorá mu mala byť vyplácaná ako starobný dôchodok (13.065 Sk), ak by Sociálna poisťovňa postupovala správne a zákonne; táto suma bola však Sociálnou poisťovňou v jej rozhodnutiach krátená v rozpore so zákonom. Z uvedeného dôvodu sa domáhal doplattenia medzi správnu výšku dôchodku, ktorý mal byť priznaný v súlade s ustanoveniami právnych predpisov o sociálnom zabezpečení a sumou dôchodku, ktorá mu bola medzičasom vyplácaná. Ďalej v spore uplatnil náklady, ktoré mu vznikli v súvislosti s ním tvrdými nezákonnými rozhodnutiami Sociálnej poisťovne a v súvislosti s nesprávnym úradným postupom, ktoré vyčísľil na sumu 150 eur (náklady spojené odbornou prípravou SBS) a na sumu 163,18 eur (náklady spojené s uplatňovaním práv v konaní pred Sociálnou poisťovňou a súdmi).

1.2. Okresný súd svojím rozsudkom rozhodol o časti uplatneného nároku; časť uplatnených nárokov za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom, pokiaľ škoda spočíva v nevyplatení časti starobného dôchodku štvrtou výrokovou vetou vylúčil na samostatné konanie.

1.3. Súd prvej inštancie uplatnený nárok na náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy posudzoval podľa ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Ustálil, že zo strany Sociálnej poisťovne došlo k nezákonnému zásahu do právom chránených záujmov žalobcu; Sociálna poisťovňa nesprávne rozhodovala, keď nezohľadňovala obdobie výkonu služby policajta (resp. h o zohľadňovala nesprávne) a v ďalšom konaní výšku priznaného dôchodku nezákonne krátila.

1.4. Pokiaľ okresný súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenú ako ujmu, spôsobenú nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom vo výške 3.892 eur, konštatoval nesprávnosť úradného postupu Sociálnej poisťovne a vychádzal aj z obdobia, pre ktoré došlo a j k predbežnému prerokovaniu nároku podľa § 15 ods. 1 zákona č. 514/203 Z. z. Pri výške nemajetkovej ujmy prihliadal na dĺžku trvania rozhodovania Sociálnej poisťovne o priznanie starobného dôchodku, žalobcom tvrdený a preukazovaný zásah do jeho rodinného a spoločenského života. Dospel k záveru, že samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením za ujmu spôsobenú nesprávnym úradným postupom Sociálnej poisťovne; priznaná nemajetková ujma predstavuje 60 eur za každý mesiac trvania za obdobie, kedy nebol žalobcovi s konečnou platnosťou priznaný starobný

dôchodok. V prevyšujúcej časti uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy okresný súd žalobu zamietol.

1.5. Okresný súd tiež priznal uplatnený nárok na náhradu škody vo výške 132,78 eur z dôvodu, že žalobca uniesol dôkazné bremeno ohľadne preukázania tejto škody vrátane príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom, a ktorá mu vznikla tým, že musel vynaložiť finančné prostriedky na odbornú prípravu SBS, aby sa mohol zamestnať a tak dosahovať dostatočný príjem na živobytie, keďže mu dôchodok riadne priznaný nebol. V prevyšujúcej časti takto uplatneného nároku (žalobca v tejto položke uplatnil sumu 150 eur) okresný súd žalobu zamietol.

1.6. Pokiaľ žalobca uplatňoval ďalšiu škodu spočívajúcu vo vynaložených finančných prostriedkoch vo výške 163,18 eur na zakúpenie právnickej literatúry a nákladmi na vypracovávanie písomných podaní v rámci konania o starobný dôchodok, v tejto časti okresný súd žalobu zamietol z dôvodu, že nárok nebol presne špecifikovaný a žalobca ani neuniesol dôkazné bremeno ohľadne preukázania týchto nákladov.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) konajúc o odvolaní žalobcu a o odvolaní žalovanej rozsudkom z 15. decembra 2021 č. k. 17Co/85/2020-409 (ďalej len „napadnutý rozsudok“ alebo „napadnuté rozhodnutie“) prvou výrokovou vetou rozsudok súdu prvej inštancie v I. výroku, ktorým uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 3.892 eur z titulu nemajetkovej ujmy v peniazoch a v II. výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi 132,78 eur ako náhradu nákladov zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Druhým výrokom rozsudok súdu prvej inštancie v III. výroku, ktorým žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, potvrdil. Odvolací súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania tak, že žalobca je povinný zaplatiť žalovanej náhradu trov konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania (tretia výroková veta).

2.1. Odvolací súd rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia poukázal na odvolacie dôvody, ktoré strany sporu vymedzili poukazom na § 365 ods. 1 písm. f) a h) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“); namietali, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Odvolací súd reagujúc na odvolacie dôvody konštatoval, že rozsah skutkových zistení súdu prvej inštancie bol postačujúci pre vlastné rozhodnutie odvolacieho súdu, z toho dôvodu nenariadil odvolacie pojednávanie podľa § 385 ods.1 CSP a vo veci rozhodol rešpektujúc skutkový stav zistený súdom prvej inštancie (§ 383 CSP). Po prejednaní veci bez nariadenia odvolacieho pojednávania dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné; za dôvodné považoval odvolanie žalovanej.

2.2. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že ku dňu 15. 11. 2011 (podanie žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy podľa § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.) nebolo vydané žiadne právoplatné rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ktoré by bolo zrušené pre nezákonnosť príslušným orgánom, a z tohto dôvodu žalobcovi nárok na náhradu škody nezákonným rozhodnutím nevznikol. Odvolací súd sa v tomto smere podrobne zaoberal otázkou právoplatnosti a vykonateľnosti rozhodnutí organizačných zložiek Sociálnej poisťovne v zmysle zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“); citovaný zákon upravoval ich právoplatnosť a vykonateľnosť tak, že doručené rozhodnutie, proti ktorému sa nemožno odvolať alebo proti ktorému nemožno podať opravný prostriedok, je právoplatné; rozhodnutie je vykonateľné, len čo uplynie lehota na plnenie; ak v rozhodnutí nie je uložená povinnosť na plnenie, rozhodnutie je vykonateľné, len čo nadobudne právoplatnosť. Odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia Sociálnej poisťovne, na ktoré sa odvolával v rozsudku súd prvej inštancie, právoplatnosť a vykonateľnosť nenadobudli z dôvodu, že bol proti nim prípustný opravný prostriedok; rozhodnutia vydané Sociálnou poisťovňou boli preskúmané v rámci správneho súdnictva (rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov podľa § 250l vtedy platného procesného predpisu - Občianskeho súdneho poriadku). Krajský súd súhlasil so záverom súdu prvej inštancie o tom, že žalobcovi nárok na náhradu škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím nevznikol z dôvodu, že podľa § 6 ods. 1 zákona č.

514/2003 Z. z. je možné nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím uplatniť len vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené a zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom.

2.3. Odvolací súd posudzoval, či na rozhodnutia žalovanej z 25. 01. 2008 a 10. 02. 2009 (ktoré boli zrušené rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky) sa nevzťahuje výnimka podľa § 6 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. a dospel k záveru, že k citovaným rozhodnutiam Sociálnej poisťovne o zamietnutí žiadosti na priznanie starobného dôchodku neprichádza do úvahy nadobudnutie rozhodnutia pred ich vykonateľnosťou. Z uvedeného dôvodu odvolací súd uzatvoril, že nárok na náhradu škody v dôsledku nezákonného rozhodnutia žalobcovi nevznikol z dôvodu, že rozhodnutia Sociálnej poisťovne neboli vykonateľné bez ohľadu na právoplatnosť.

2.4. Odvolací súd reagujúc aj na odvoláciu argumentáciu žalovanej dospel k záveru, že súd prvej inštancie nesprávne posúdil otázku nesprávneho úradného postupu Sociálnej poisťovne. Poukázal pritom na zákonnú definíciu nesprávneho úradného postupu uvedenú v § 9 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení do novely uskutočnenej zákonom č. 412/2012 Z. z. Súd prvej inštancie pritom za nesprávny úradný postup Sociálnej poisťovne zasahujúci do právom chránených záujmov žalobcu považoval, že v rámci konania o žiadosti o starobný dôchodok nezapočítala žalobcovi obdobie výkonu služby ako policajta a nepriznala žalobcovi nárok na starobný dôchodok od 07. 06. 2005 a to opakovane, hoci najvyšší súd v rozsudku (sp. zn. 9Co/116/2009 z 30. 06. 2010) Sociálnu poisťovňu dostatočne inštruoval, akým spôsobom konať a rozhodnúť o uplatnenom nároku žalobcu.

2.5. Vo vzťahu k nesprávnemu úradnému postupu odvolací súd poukázal na vysvetlenie tohto pojmu v rozhodnutiach najvyššieho súdu (sp. zn. 3Cdo/127/2018 z 23. júna 2020 publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod publikačným číslom 2/2021 a sp. zn. 2Cdo/2/2017 z 30. novembra 2017, resp. sp. zn. 6Cdo/250/2010 z 3. októbra 2010). Z judikatúry vyvodil ustálený záver o tom, že objektívna zodpovednosť štátu je spojená s nesprávnym úradným postupom, ktorým je porušenie pravidiel predpísaných právnymi normami pre postup štátneho orgánu pri jeho činnosti. Ide spravidla o postup, ktorý s rozhodovacou činnosťou nesúvisí. Pre túto formu zodpovednosti je určujúce, že úkony tzv. úradného postupu samy osebe k vydaniu rozhodnutia nevedú a a k je rozhodnutie vydané, bezprostredne s a v jeho obsahu neodráža. Z tohto hľadiska je nesprávnym úradným postupom súvisiacim s rozhodovacou činnosťou napríklad nevydanie, či oneskorené vydanie rozhodnutia, prípadne iná nečinnosť štátneho orgánu, či iné vady v spôsobe vedenia konania. Štát podľa uvedených ustanovení zodpovedá za predpokladu, že poškodenému vznikla škoda, ktorá je v príčinnej súvislosti s takým chybným postupom, teda ak je nesprávny postup orgánu štátu so vznikom škody vo vzťahu príčiny a následku. Odvolací súd uzavrel, že nesprávnym úradným postupom je postup, ktorým štátny orgán porušil určitú konkrétnu povinnosť vyplývajúcu mu z právnej normy. Takéto porušenie konkrétnej právnej povinnosti však odvolací súd nezistil.

2.6. Pokiaľ žalobca uplatnil nárok na náhradu škody (spočívajúcu v úhrade nákladov za odbornú prípravu SBS) a okresný súd mu ju priznal v sume 132,78 eur, odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie túto náhradu škody priznal rovnako z dôvodu nesprávneho úradného postupu.

2.7. Závery súdu prvej inštancie odvolací súd považoval za výsledok nesprávneho právneho posúdenia vo vzťahu k nesprávnemu úradnému postupu; za nesprávny úradný postup považoval okresný súd konanie Sociálnej poisťovne nespádajúce pod definíciu nesprávneho úradného postupu vyplývajúcej zo zákona č. 514/2003 Z. z. a judikatúry najvyšších súdnych autorít. Nezistiac nesprávny úradný postup Sociálnej poisťovne dospel odvolací súd k záveru, že právny základ nároku nie je daný; z uvedeného dôvodu nebolo potom potrebné sa zaoberať odvolacou námietkou žalobcu k výške prisúdenej náhrady nemajetkovej ujmy súdom prvej inštancie.

2.8. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutým rozsudkom zmenil rozsudok okresného súdu vo výrokoch, ktorými súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť peňažné plnenie titulom nemajetkovej ujmy a titulom náhrady vynaložených nákladov a rozsudok súdu prvej inštancie v

zamietajúcim výroku potvrdil.

2.9. Odvolací súd napokon k otázke trov konania konštatoval, že v rozsudku súdu prvej inštancie absentuje rozhodnutie o nároku strán sporu na náhradu trov konania; okresný súd nesprávne posúdil skutočnosť, že časť uplatneného nároku vylúčil rozsudkom na samostatné konanie a neposúdil skutočnosť, že konanie v o veci sp. zn. 13C/197/2013 končí práve z dôvodu, že zvyšná časť uplatneného nároku bola vylúčená na samostatné konanie. Z uvedeného dôvodu odvolací súd zmeniac rozsudok okresného súdu sám rozhodol o trovách celého konania a náhradu trov konania priznal v spore plne úspešnej žalovanej.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu, v celom jeho rozsahu, podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodil s § 420 písm. f) a § 421 písm. b) CSP. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, eventuálne ak bude mať dovolací súd za to, že môže rozhodnúť sám, aby zmenil napadnutý rozsudok a žalovanú zaviazal zaplatiť dovolateľovi požadovanú sumu nemajetkovej ujmy v zmysle žaloby a zaplatiť dovolateľovi trovy konania.

3.1. Dovolateľ v podstatnej časti podaného dovolania poukázal na chronológiu rozhodnutí vydaných v konaní o žiadosti o priznanie starobného dôchodku vrátane rozhodnutí súdov, konajúcich v rámci správneho súdnictva o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov, v danom prípade proti rozhodnutiam Sociálnej poisťovne. Poukázal na žalobnú a odvolaciu argumentáciu, a závery súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu vo vzťahu k právnomu posúdeniu uplatneného nároku. Závery súdov nižších inštancií považoval dovolateľ za nesprávne a tvrdil, že súdy nižších inštancií dospeli na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdili. Považoval na neprijateľné závery odvolacieho súdu, aby práve rozhodnutia vydávané v otázkach sociálneho zabezpečenia boli fakticky vylúčené z režimu zákona č. 514/2003 Z. z. arbitrárne nesprávnou právnou konštrukciou; nesprávnosť videl v tom, že dôsledkom nezákonného nepriznania dôchodku a jeho nezákonného krátenia je nesprávne právne posúdenie splnenia podmienok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy odôvodnené tým, že niet právoplatného rozhodnutia, ktorým bola škoda spôsobená, ktoré boli zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Odvolací súd navyše napadnuté rozhodnutie založil na konštatovaní, že ani prípadný nesprávny úradný postup Sociálnej poisťovne nespadá pod režim § 9 zákona č. 514/2003 Z. z. Podľa konštrukcie odvolacieho súdu, ak sa Sociálnej poisťovni podarí zabrániť prietahom a nečinnosti, jej postup v zásade nikdy nemôže byť kvalifikovaný ako nesprávny úradný postup.

3.2. Pokiaľ dovolateľ prípustnosť dovolania vyvodil z § 420 písm. f) CSP tvrdil, že odvolanie bolo podané subjektom nepríslušným na zastupovanie Slovenskej republiky; týmto subjektom je Sociálna poisťovňa a nie jej organizačná zložka Sociálna poisťovňa - ústredie. Aj z uvedeného dôvodu sa žalobca k odvolaniu „nepríslušného“ subjektu nevyjadril a legitímne očakával, že súdy nižších inštancií sa so zjavnými nedostatkami „odvolania“ vysporiadajú tak, že odvolanie odmietnu; legitímne očakával, že odvolací súd nariadi vo veci pojednávanie, ak „odvolanie“ neodmietne, aby mohol uplatniť svoje právo na spravodlivý proces. Rovnaký záver prijal k „vyjadreniu“ žalovanej k odvolaniu podanému nepríslušným subjektom za zastupovanie žalovanej. Aj v tomto smere očakával, že ak odvolací súd toto „vyjadrenie“ neodmietne, ako podané nepríslušným subjektom, nariadi pojednávanie, na ktorom mu bude umožnené uplatniť jeho práva.

3.2.1. Odvolací súd namiesto nariadenia odvolacieho pojednávania rozhodol pre žalobcu prekvapivým rozsudkom. V uvedenom ustálil dovolateľ vadu v postupe odvolacieho súdu a tvrdil, že odvolací súd mu svojím nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Odvolací súd pripustil do konania nepríslušný subjekt; akceptoval odvolanie a vyjadrenie podané nepríslušným subjektom. Ak tieto podania odvolací súd akceptoval a nenariadil pojednávanie, bolo porušené právo dovolateľa na spravodlivý proces, a aby sa jeho vec verejne prerokovala v jeho prítomnosti bez zbytočných prietahov, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, z ktorých odvolací súd vychádzal.

3.2.2. Nepríslušný subjekt navyše v podanom odvolaní uviedol nepravdivé tvrdenie, že žiadne z rozhodnutí Sociálnej poisťovne nenadobudlo právoplatnosť (pričom absente vyjadrenie k vykonateľnosti takýchto rozhodnutí). Odvolací súd bez nariadenia pojednávania tieto tvrdenia akceptoval a žalobcovi znemožnil sa k týmto tvrdeniam akokoľvek vyjadriť.

3.2.3. Odvolací súd napokon svoje rozhodnutie o zamietnutí žaloby odôvodnil tak, ako to požadovala žalovaná bez opory v riadnom odôvodnení jeho výkladu a aplikácie na zistený skutkový stav; absente dôkladné a presvedčivé odôvodnenie rozsudku, keďže v tomto prípade išlo o podstatnú a rozhodujúcu okolnosť prejednávanej veci.

3.2.4. Podľa dovolateľa dôsledkom nesprávnej interpretácie a aplikácie práva vykonanej odvolacím súdom by bol absurdný a neprípustný stav, že nie je možné domáhať sa náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, hoci aj zrušeným súdom, ktorým bola nezákonne zamietnutá žiadosť žiadateľa, resp. mu nezákonným rozhodnutím nebol priznaný nárok vyplývajúci zo zákona. Napriek tomu, že logicky aj právne je zrejmé, že takéto nezákonné zamietajúce rozhodnutie štátu je vykonateľné okamžite - žalobcovi nebol priznaný nárok a nebola mu vyplatená dávka, na ktorú mal zákonný nárok.

3.3. S poukazom na § 383, § 384 ods. 4 a § 385 ods. 1 CSP dovolateľ namietal, že v danej veci malo byť nariadené odvolacie pojednávanie, čo odvolací súd neurobil, keď akceptoval dôvody z odvolania a vyjadrenia nepríslušného subjektu.

3.4. Dovolateľ vymedzil dovolanie aj z § 421 ods. 1 písm. b) CSP; tvrdil, že otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu odvolací súd vyriešil nesprávne. Ide o otázku, „či rozhodnutia Sociálnej poisťovne o nepriznaní nároku/zamietnutí žiadosti o priznanie dávky (dôchodkového zabezpečenia - starobného dôchodku a jeho výplatu), ktoré boli (správnym) súdom zrušené (z dôvodu ich nezákonnosti) nie sú vykonateľné, resp. nemôžu nadobudnúť vykonateľnosť, kým neuplynutie „lehota na plnenie“ (ako to uviedol odvolací súd v napádanom rozsudku), bez ohľadu na právoplatnosť, s poukazom najmä na § 213 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., v ktorých rozhodnutiach SP zároveň priamo uviedla, že opravný prostriedok proti takémuto rozhodnutiu nemá odkladný účinok (a to osobitne pre účely vzniku nároku na náhradu škody/nemajetkovej ujmy podľa § 6 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z.), v dôsledku čoho žalobcovi nemôže vzniknúť nárok na náhradu škody (ani nemajetkovej ujmy) podľa § 6 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. v dôsledku nezákonnosti takýchto rozhodnutí SP.“

3.4.1. Právne posúdenie odvolacím súdom nastolenej otázky považoval dovolateľ z a nesprávne a osobitne jeho dôsledky v podobe nepriznania nároku na náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy za nespravodlivé a arbitrárne. Následkom záveru odvolacieho súdu o nastolenej otázke je neprípustný stav, že nie je možné domáhať sa náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, hoci aj zrušeným súdom, ktorým bola nezákonne žiadosť žiadateľa zamietnutá, resp. mu nebol nezákonným rozhodnutím priznaný nárok vyplývajúci zo zákona.

3.4.2. Dovolateľ zdôraznil, že napriek snahe nezistil rozhodnutie dovolacieho súdu, ktoré by vyriešilo, či sa dovolací súd relevantne zaoberal dovolacou otázkou nastolenou dovolateľom.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení navrhla, aby dovolací súd dovolanie postupom podľa § 448 CSP zamietol ako nedôvodné, resp. odmietol, ak zistí splnenie podmienky upravené v § 447 písm. f) CSP.

4.1. Reagujúc na dovolacie námietky uviedla, že žiadne zo žalobcom označených rozhodnutí žalovanej nie je možné považovať za nezákonné. Napriek tomu dovolateľ tvrdí nezákonnosť týchto rozhodnutí, z čoho následne vyvodzuje rôzne právne dôsledky. Žalovaná považovala tvrdenia žalobcu za nepodložené a rozporné so zisteným skutkovým stavom.

4.2. Žalovaná poukazuje odvolacieho súdu na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/250/2010 z 3. októbra 2011 považovala za príliehavý; toto konanie sa reálne týkalo náhrady škody,

ktorú mal spôsobiť orgán verejnej moci pri výkone daňovej kontroly. V merite veci išlo o posúdenie otázky existencie nesprávneho úradného postupu a je irelevantné, v akom konaní pred orgánom verejnej moci malo k nesprávnemu úradnému postupu dôjsť.

4.3. Nesúhlasila s tvrdeniami žalobcu, v ktorých namietal nedostatok pasívnej legitimácie žalovanej v odvolacom konaní. Žalobca prísne formálne požaduje, aby v súdnom konaní za žalovanú stranu konala výlučne Slovenská republika, pričom opomína, že v mene Slovenskej republiky koná Sociálna poisťovňa, v mene ktorej tiež musí konať jej organizačná zložka na to oprávnená v súlade s jej vnútornými predpismi. Slovenskú republiku, aj za ňu konajúcu Sociálnu poisťovňu, je možné označiť spoločne ako žalovanú; nejde o dva subjekty, ktoré by bolo potrebné označiť samostatne ako žalovanú v prvom a žalovanú v druhom rade.

4.4. Ak dovolateľ namietal nesprávny úradný postup žalovaná zdôraznila, že žalobca si vedome nesplnil svoje procesné povinnosti (vyjadriť sa k odvolaniu žalovanej), nakoľko očakával iný procesný postup odvolacieho súdu. Žalobcom uvedené skutočnosti tak nemohli viesť k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces. Žalovaná tvrdila, že žalobca mal zachované počas celého priebehu súdneho konania všetky svoje procesné práva; skutočnosť, že niektoré z nich nevyužil, nemá za následok porušenie jeho práva na spravodlivý proces.

4.5. Pokiaľ žalobca nastolil právnu otázku, zjavne opomenul znenie druhej vety ustanovenia § 213 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., ktorá dáva jednoznačnú odpoveď na otázku vykonateľnosti rozhodnutí žalovanej, ktorými nie je uložená povinnosť na plnenie, a ktoré sú vykonateľné, len čo nadobudnú právoplatnosť. Medzi tieto rozhodnutia, na základe ktorých nevzniká povinnosť na plnenie, patria aj rozhodnutia o nepriznaní starobného dôchodku; ich vykonateľnosť preto vzniká až po tom, ako nadobudli právoplatnosť. Nastolená otázka nejaví znaky spornosti a súdy pri rozhodovaní o nej neboli odkázané na vyplnenie medzery v zákone.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a aj dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012, ktoré sú aktuálne aj za súčasnej procesnoprávnej úpravy).

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na príslušnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015).

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Z § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia

odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky). Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. V danom prípade dovolateľ prípustnosť dovolania odvodil z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

10.1. Dovolateľ zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP a porušenie jeho práva na spravodlivý proces oprel o pochybenie odvolacieho súdu, keď už súdu prvej inštancie vyčítal nesprávne skutkové zistenia, ktoré si však dovolací súd osvojil; namietal, že odvolací súd posudzoval dovolanie a vyjadrenie nepríslušného subjektu (Sociálna poisťovňa - ústredie); tvrdil, že legitímne očakával odmietnutie podaní takéhoto subjektu alebo nariadenie odvolacieho pojednávania; namiesto nariadenia odvolacieho pojednávania odvolací súd vydal pre žalobcu prekvapivé rozhodnutie. Odvolací súd neumožnil, aby sa vec prejednála verejne v jeho prítomnosti a žalobcovi tak znemožnil vyjadriť sa. Napokon ako vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP namietal absenciu dôkladného a presvedčivého odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu.

10.2. Namietaný dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP odôvodnil dovolateľ tým, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na riešení právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, definoval túto právnu otázku a taktiež uviedol, akým spôsobom mal odvolací súd vec právne posúdiť.

11. Dovolací súd najskôr pristúpil k posudzovaniu námietky dovolateľa v súvislosti s porušením práva na spravodlivý súdny proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Aj vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP (tak, ako v prípade ďalších väd zmätočnosti uvedených v § 420 CSP) platí, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil namietanej vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/8/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/73/2017).

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

14.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným

výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

15. Zmätočnosť vada konania v zmysle § 420 písm. f) CSP znamená porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivé súdne konanie, resp. spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“).

16. Ústava v čl. 46 ods. 1 zaručuje každému možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a neustrannom súde (prípadne u iného orgánu). Podmienkou však je, že sa tak musí stať „stanoveným postupom“. Stanoveným postupom teda sú (v ich samotnom základe) i pravidlá vymedzujúce možnú zmenu právneho posúdenia veci odvolacím súdom, oproti posúdeniu súdom prvej inštancie.

17. Dovolateľ medziiným tvrdí, že odvolací súd procesným postupom a svojím rozhodnutím zasiahol aj do právnej istoty žalobcu, keď vydal prekvapivé rozhodnutie, ktorým pristúpil k zmene právneho posúdenia osvojac si nesprávne skutkové závery súdu prvej inštancie, vec pokiaľ ide o nesprávny úradný postup právne posúdil inak ako okresný súd. Rozhodnutím bez nariadenia odvolacieho pojednávania odvolací súd žalobcovi znemožnil efektívnu procesnú aktivitu, v rámci ktorej by mohol argumentovať aj vo vzťahu k tvrdeniam žalovanej uvedeným v odvolaní (a vo vyjadrení k odvolaniu), pričom žalobca tieto podania (odvolanie a vyjadrenie žalovanej) nepovažoval za podania realizované príslušným subjektom. Odvolací súd tým, že nenariadil odvolacie pojednávanie podľa tvrdenia žalobcu zasiahol do jeho základného práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

18. Vo väzbe na vyššie uvedené dovolací súd považuje za potrebné poukázať na skutočnosť, že Civilný sporový poriadok (podobne ako Občiansky súdny poriadok) stojí na zásade predvídateľnosti rozhodnutí súdu. Predvídateľné je také rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup pri konaní a rozhodovaní. Zákon ustanovuje, že strany sporu by nemali byť zaskočené možným iným právnym posúdením veci súdom bez toho, aby im bolo umožnené tvrdiť skutočnosti významné z hľadiska sudcovho právneho názoru a navrhnúť k ich preukázaniu dôkazy. Sudcov iný právny názor, než je názor strán sporu môže súd stranám v priebehu konania oznámiť. Účelom oboznámenia strán sporu s tzv. predbežným právnym posúdením sporu je zameranie dokazovania na sporné skutočnosti tak, aby sa vyslovený predbežný názor sudcu potvrdil alebo vyvrátil.

19. Odvolací súd síce vo vzťahu k nesprávnemu úradnému postupu neaplikoval ustanovenie právneho predpisu, ktoré v dovtedajšom konaní nebolo použité, pokiaľ však ide o nesprávny úradný postup, vec právne posúdil odlišne ako súd prvej inštancie, keď uzavrel, že postup žalovanej nemožno charakterizovať ako „nesprávny úradný postup“ ako základný predpoklad pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody (nemajetkovej ujmy), v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z.

20. Odvolací súd, v porovnaní so súdom prvej inštancie, tak svoj zmeňujúci rozsudok založil na právnom názore odlišnom od právneho názoru súdu prvej inštancie, keď inak vyložil ustanovenie § 9 zákona č. 514/2003 Z. z. aj s poukazom na judikatúru vyšších súdnych autorít, ktoré v argumentácii súdu prvej inštancie absentujú. Odvolací súd preto uzavrel, že nebol preukázaný „nesprávny úradný postup žalovanej“ ako predpoklad zodpovednosti štátu pri výkone verejnej moci.

21. Porušením základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, či čl. 6 ods. 1 Dohovoru je aj situácia, kedy došlo k porušeniu ustanovení o dokazovaní, a to napríklad tým, že súd vôbec nezisťoval skutočnosti rozhodujúce pre posúdenie veci aj napriek tomu, že boli tvrdené a na ich preukázanie boli navrhnuté dôkazy, porušenie ustanovení o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov, odklon odvolacieho súdu od skutkových záverov súdu prvej inštancie bez zopakovania dôkazov alebo doplnenia dokazovania, zohľadnenie skutočností, ktoré z dokazovania nevyplývajú,

opomenutie rozhodných skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo a pod.

22. Podľa § 378 ods. 1 CSP na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 188 ods. 1 CSP súd vykonáva dôkazy na pojednávaní.

23. V zmysle § 383 CSP je odvolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní. Podľa § 384 ods. 1 CSP ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám.

24. Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, tvoriaceho podklad pre rozhodnutie v danej veci. Odvolací súd síce konštatoval, že napriek odvolacím námietkam (oboch strán sporu) k správnosti skutkových zistení, považoval skutkový stav zistený súdom prvej inštancie za správny a dostatočný v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie odvolacieho súdu; tento zistený skutkový stav však posudzoval opätovne, dôkazy znovu hodnotil a vec novo (inak ako okresný súd) právne posúdil.

25. Procesné dokazovanie je procesným právom osobitne upravený postup súdu v civilnom súdnom konaní, ktorý slúži k utvoreniu poznatkov súdu o skutočnostiach dôležitých pre rozhodnutie, ktorých existencia alebo neexistencia zostala pochybná, a to taký postup, pri ktorom súd svojimi zmyslami poznáva určitú rozhodujúcu skutočnosť priamo alebo poznáva určité správy o tejto skutočnosti. Pri tomto postupe utvorené poznatky sa nazývajú skutkové poznatky a myšlienkový postup hodnotenia rozhodujúcich skutočností je skutkovým hodnotením.

26. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd uviedol, že z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vychádzal a nepovažoval ho za potrebné novo vykonať na odvolacom pojednávaní; je však zrejmé, že v otázke nesprávneho úradného postupu okresný súd takýto postup zistil v tom, že Sociálna poisťovňa žalobcovi nezapočítala obdobie výkonu služby policajta, a to opakovane napriek záverom súdov vysloveným v rámci preskúmavania neprávoplatných rozhodnutí správneho orgánu v správnom súdnictve; odvolací súd naproti tomu otázku nesprávneho úradného postupu posudzoval inak, keď nesprávny úradný postup podľa jeho záverov musí predstavovať porušenie konkrétnej povinnosti vyplývajúcej z právnej normy. Je tak zrejmé, že odvolací súd si inak definoval kritériá a obsah pojmu „nesprávny úradný postup“ a postup Sociálnej poisťovne v konaní o žiadosti o poskytnutie starobného dôchodku hodnotil v iných medziach, ako to urobil okresný súd. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd si opätovne vytváral o veci skutkové poznatky a rozhodujúce skutočnosti opätovne (a inak ako okresný súd) aj hodnotil. Odvolací súd, v zásade odlišne rozširujúco od záverov okresného súdu, nehodnotil len (ne)existenciu právoplatného rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ktoré by bolo v predpísanom konaní zrušené pre jeho nezákonnosť, ale svoje hodnotenie zamerail aj na existenciu výnimky v zmysle § 6 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. K uvedenému dovolací súd dodáva, že z rozsudku okresného súdu nevyplýva aplikácia uvedeného ustanovenia (§ 6 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z.), ani z uvedenia použitých ustanovení právnych predpisov v rozhodnutí súdu prvej inštancie a ani z jeho ďalšej argumentácie ohľadne právneho posúdenia. Naproti tomu je zrejmé, že odvolací súd uplatnený nárok posudzoval aj z hľadisk § 6 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., reagujúc právne na odvolaciu argumentáciu toto ustanovenie aplikoval, podľa § 382 CSP však nepostupoval a vo veci rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania.

27. Ak však odvolací súd mienil inak definovať obsah pojmu „nesprávny úradný postup“ a rozhodnutia vydané Sociálnou poisťovňou posudzovať z hľadiska výnimky podľa § 6 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.

z., vykonával v tomto smere dokazovanie. Z uvedeného dôvodu mal dokazovanie v zmysle § 384 ods. 1 CSP sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 191 ods. 1 CSP. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného sporového konania. Zásada priamosti a ústnosti má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky, ako pre súd prvej inštancie. Je tomu tak predovšetkým preto, že pri hodnotení dôkazov spolupôsobia popri vecnom obsahu výpovedí aj ďalšie skutočnosti, ktoré - hoci nie sú bez vplyvu na posúdenie vierohodnosti výpovedí - nemôžu byť vždy vyjadrené (zachytené) v zápisnici o pojednávaní. V odvolacom konaní je ale dôležitá aj iná stránka priamosti. Táto zásada totiž je dôležitá nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchýlenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je teda zásada priamosti oproti súdu prvej inštancie ešte sprísnená. Pre opakovanie dôkazov platia tie isté procesné postupy, ako pri vykonávaní pôvodného dôkazu. Pokiaľ sa teda odvolací súd chce odchýliť od skutkového zistenia súdu prvej inštancie, ku ktorému dospel na základe pred ním bezprostredne vykonaného dokazovania, musí v súlade so zákonom zopakovať sám taký dôkaz spôsobom, ktorý určujú ustanovenia § 195 a nasl. CSP, a zadovážiť si tak rovnocenný (plnohodnotný, s rovnakou výpovednou hodnotou) podklad pre jeho prípadné odlišné hodnotenie. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru, že právny základ nároku na náhradu škody spočívajúci v tvrdenom nezákonnom rozhodnutí a nesprávnom úradnom postupe nie je daný, dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie.

28. Je zrejmé, že tým, že odvolací súd nenariadil odvolacie pojednávanie a napadnutý rozsudok verejne vyhlásil, dokazovanie vyššie uvedeným spôsobom nevykonal; nezopakoval dôkazy vykonané súdom prvej inštancie, z ktorých pri svojom rozhodovaní napriek tomu vychádzal, pričom z nich vyvodil vo vzťahu k „nesprávnomu úradnému postupu“ opačné závery ako súd prvej inštancie. Konal tak bez toho, aby v odvolacom konaní sám podrobne vypočul strany sporu a tým zabezpečil bezprostrednosť vykonania tohto dôkazu pred svojím rozhodnutím ku skutočnostiam, ktoré prehodnotil v odôvodnení svojho rozhodnutia.

29. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd si tak nezadovážil rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 191 ods. 1 CSP, pretože rozhodnutím bez nariadenia odvolacieho pojednávania nemohol získať rovnocenný zákonný podklad pre iné hodnotenie skutkového stavu, než ku ktorému dospel súd prvej inštancie. Týmto nesprávnym procesným postupom odvolací súd porušil právo dovolateľa na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Na základe uvedeného sú skutkové a na ne nadväzujúce právne závery odvolacieho súdu zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

30. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal ďalšími námietkami dovolateľa uplatnenými v rámci § 420 písm. f) CSP, ako aj správnosťou právnych záverov, a teda námietkou dovolateľa o nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, na ktorom spočíva zrušované rozhodnutie odvolacieho súdu. Totiž v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (porovnaj sp. zn. 1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

31. Vzhľadom na vyššie uvedené je dovolanie žalobcu v tejto časti nielen prípustné podľa § 420 písm. f) CSP, ale tiež dôvodné, lebo je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 431 ods. 1 CSP.

32. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP).

32.1. Najvyšší súd v zmysle týchto ustanovení zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

33. Ak bolo rozhodnutie odvolacieho súdu zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP); v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 1 a 3 CSP).

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.